

УДК 37.014.6:005.21(045)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.339585>

Євген Лодатко, доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри освітнього менеджменту,
артменеджменту та соціальної роботи
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4951-3259>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ: ПРИНЦИПИ, МЕХАНІЗМИ ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Охарактеризовано важливість забезпечення якості освіти в закладах освіти як однієї з найважливіших задач освітньої політики та управлінської діяльності на всіх рівнях. Це складний і багатогранний процес, що охоплює не лише формальні методи оцінки навчальних результатів, але й спрямований на удосконалення навчальної діяльності, науково-методичної роботи, інфраструктури, а також забезпечення високої кваліфікації педагогічного колективу.

Акцентовано увагу на тому, що у сучасному освітньому середовищі питання якості освіти стає все більш актуальним через зміну соціально-економічних умов, інтеграцію новітніх технологій у навчальний процес та зростання вимог до підготовки молоді.

Визначено наступні основні принципи забезпечення якості освіти в закладах освіти: принцип прозорості, принцип безперервного вдосконалення, принцип участі, принцип результативності.

Аргументовано, що з метою підвищення рівня якості надання освітніх послуг закладам освіти необхідно впроваджувати визначені механізми: забезпечувати прозоре оцінювання результатів навчання здобувачів; проводити внутрішній та зовнішній моніторинги освітньої діяльності закладу освіти; забезпечувати зворотний зв'язок з усіма учасниками освітнього процесу, стейкхолдерами та коригування процесів; сприяти постійному підвищенню кваліфікації викладачів; створювати сучасне цифровізоване освітнє середовище із сприятливим соціально-психологічним кліматом професійними освітніми менеджерами.

Окреслено виклики сучасного світу, які впливають на успішне забезпечення якості освіти, а саме різноманіття освітніх потреб і стандартів; дефіцит фінансування; підвищення ролі цифрових технологій; воєнний стан в Україні.

Результати дослідження можуть бути корисними для розбудови системи якості в закладах освіти, де забезпечать усвідомлення культури якості та академічної доброчесності. Проте кожен заклад освіти йде своїм шляхом, формуючи свою внутрішню систему забезпечення якості освіти, визначаючи власні механізми підвищення рівня якості освіти, адаптуючись до викликів сьогодення, враховуючи безпекову ситуацію в своєму регіоні.

Ключові слова: якість освіти; заклади освіти; забезпечення якості освіти; виклики; принципи; механізми.

Літ. 13.

Yevhen Lodatko, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor,
Professor of the Educational Management,
Art Management and Social Work Department,
Bohdan Khmelnytskyi National University in Cherkasy
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4951-3259>

ENSURING THE QUALITY OF EDUCATION IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS: PRINCIPLES, MECHANISMS AND CURRENT CHALLENGES

This article describes the importance of ensuring the quality of education in educational institutions as one of the most important tasks of educational policy and management at all levels. This is a complex and multifaceted process that includes not only formal methods of assessing educational results, but also is aimed at improving educational activities, scientific and methodological work, infrastructure, as well as ensuring high qualifications of the teaching staff.

In the modern educational environment, the issue of the quality of education is becoming increasingly relevant due to changing socio-economic conditions, the integration of new technologies into the educational process, and increasing requirements for the training of young people.

The article identifies the following basic principles of ensuring the quality of education in educational institutions: the principle of transparency, the principle of continuous improvement, the principle of participation, the principle of effectiveness.

In order to improve the quality of educational services, educational institutions must implement certain mechanisms: to ensure transparent assessment of students' learning outcomes; to conduct internal and external monitoring of the educational activities of the educational institution; provide feedback to all participants in the educational process, stakeholders and process adjustments; promote continuous improvement of teachers' qualifications; create a modern digitalized educational environment with a favorable socio-psychological climate by professional educational managers.

The article identifies the challenges of the modern world that affect the successful provision of education quality, namely the diversity of educational needs and standards; funding shortage; increasing the role of digital technologies; martial law in Ukraine.

The results of the study can be useful for building a quality system in educational institutions, where they will ensure

awareness of a culture of quality and academic integrity. However, each educational institution goes its own way, forming its own internal system of ensuring the quality of education, determining its own mechanisms for improving the quality of education, adapting to today's challenges, taking into account the security situation in its region.

Keywords: *quality of education; educational institutions; ensuring the quality of education; challenges; principles; mechanisms.*

Постановка проблеми. Якість освіти є одним із головних чинників, що визначають рівень розвитку суспільства, економіки та культурної спадщини нації, є підґрунтям для розвитку особистості, адже саме високоякісна освіта формує критичне мислення, творчі здібності та практичні навички особистості, сприяє самореалізації людини та розвитку її потенціалу. Якісна освіта підвищує конкурентоспроможність країни на глобальному ринку, кваліфіковані працівники сприяють інноваціям і продуктивності. Освічені громадяни стають активними громадянами і є інвестицією в майбутнє. Погана якість освіти в закладах освіти сьогодні – слабка нація завтра.

Отже, саме заклади освіти зобов'язані забезпечити високий рівень якості надання освітніх послуг, так як являються осередками, де формуються знання, досвід, культура й цінності майбутнього покоління. Забезпечення якості освіти в закладах освіти є ключовим завданням для всіх учасників освітнього процесу: держави, педагогічного колективу, здобувачів і батьків. Система забезпечення якості освіти охоплює численні аспекти – від навчальних планів і програм до умов навчання, рівня професіоналізму викладачів і задоволення потреб здобувачів.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблему забезпечення якості розпочали вивчати ще Аристотель, Платон, які сформулювали свої визначення цього поняття. В сучасний час поняття “якість освіти” вивчали та трактували свої підходи до визначення цього поняття в своїх працях Ірина Булах, Віктор Григораш, Вікторія Гуменюк, Тимофій Десятов, Вадим Лунячек, Павло Полянський, Лі Харвей (Lee Harvey) з Діаною Грін (Diana Green), Таліна Хлебнікова та ін.

Більшу увагу вчені приділяють вивченню питання забезпечення якості освіти у вищій школі, залишаючи осторонь загальну середню та дошкільну освіти.

Питання забезпечення якості освіти у вищій школі розглядалося рядом вітчизняних дослідників. Маріанна Жумбей, Анетта Омельченко, Іванна Девдюк [5], Олена Локшина [10] досліджують національні стандарти й європейський контекст забезпечення якості освіти у вищій школі; Вікторія Зубченко, Ірина Герасименко, Валентина Олянич [6] аналізують стратегії забезпечення якості освіти у закладах вищої освіти з оглядом на європейські стандарти; Олена Кузьмак [9] аналізує внутрішню і зовнішню системи забезпечення якості освіти з впровадженням культури якості освіти в універси-

тетах; Алла Василюк., Марина Дей, Василь Базилук та ін. автори навчально-методичного посібника [3] розкривають сутність поняття, чинники, критерії, показники, індикатори та складові якості вищої освіти, особливу увагу сконцентровують на аналізі механізмів забезпечення, моніторингу та оцінювання якості вищої освіти; Олена Гаращук з Вірою Куценко [4] обґрунтували необхідність підвищення якості освіти шляхом її модернізації, нарощування та раціонального використання інтелектуального потенціалу.

У загальнопедагогічному контексті основну теоретичну основу щодо природи якості загальної освіти окреслили такі науковці: Марко Бобровський, Сергій Горбачов, Олена Заплотинська [2] – через призму управлінської діяльності, Олена Ануфрієва [1] – у контексті початкової освіти, Ганна Кільова [8] – у менеджменті освіти, Валентин Приходько [12] – у загальній педагогіці, Тетяна Лукіна [11] розглядала управління якістю освіти як результативний процес.

Результати моніторингових досліджень забезпечення якості освіти в закладах освіти, оприлюднені Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти і Державною службою якості освіти України, також демонструють сучасний стан і виокремлюють проблемні питання щодо забезпечення якості освіти в закладах освіти України.

Мета статті: визначити принципи, механізми та сучасні виклики забезпечення якості освіти в закладах освіти.

Методи дослідження. Для дослідження використано загальнонаукові теоретичні методи дослідження інформації (аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, індукція, дедукція, пояснення і класифікація) та емпіричні: спостереження та бесіди.

Виклад основного матеріалу. Якість освіти можна визначити як ступінь відповідності освітніх послуг вимогам суспільства, а також як здатність навчальних закладів забезпечити всебічний розвиток особистості через ефективний і актуальний процес навчання. Це комплексне поняття, що включає кілька аспектів:

- академічну якість (досягнення навчальних результатів, рівень знань і компетенцій);
- соціальну якість (підготовка до реального життя, розвиток критичного мислення, соціальних навичок);
- інфраструктурну якість (умови навчання, доступ до ресурсів і технологій);
- емоційну і психологічну якість (задоволення здобувачів, атмосфера у навчальному середовищі).

Якість освіти впливає на конкурентоспроможність країни в глобалізованому світі, тому її забезпечення є важливою складовою державної політики в галузі освіти.

Забезпечення якості освіти в закладах освіти ґрунтується на низці принципів, які є закладають основи ефективного функціонування освітньої системи.

1. Принцип прозорості.

Прозорість передбачає відкритість і доступність усіх процесів, пов'язаних із забезпеченням якості освіти. Це включає доступність інформації щодо навчальних планів, критеріїв оцінювання, вимог до результатів навчання та діяльності навчального закладу. Прозорість також означає регулярне інформування здобувачів, батьків і суспільства про досягнення та проблеми у сфері освіти.

2. Принцип безперервного вдосконалення.

Система забезпечення якості освіти має орієнтуватися на безперервний процес вдосконалення. Це включає регулярну оцінку та оновлення навчальних планів, програм і методик, з урахуванням змін у суспільстві та на ринку праці. Постійна адаптація освітнього процесу до нових вимог дозволяє зберігати актуальність і ефективність навчання.

3. Принцип участі.

Для забезпечення високої якості освіти необхідно залучати всі зацікавлені сторони – здобувачів, викладачів, адміністрацію, роботодавців і громадські організації. Вони повинні мати можливість впливати на процеси навчання, виражати свої побажання, пропозиції та зауваження. Це дозволяє створювати систему, яка відповідає потребам кожної із сторін.

4. Принцип результативності.

Якість освіти вимірюється її результатами. Основною метою є не просто процес навчання, а досягнення конкретних результатів: формування знань, навичок і компетенцій, здатних задовольнити потреби ринку праці і суспільства в цілому. Відповідно, основним критерієм якості є ефективність освітнього процесу.

Для забезпечення якості освіти в закладах освіти необхідно впровадити ряд механізмів, які дозволяють здійснювати контроль, оцінку та вдосконалення освітніх процесів. Основними механізмами є:

1. Оцінка результатів навчання

Оцінка досягнень здобувачів є одним із основних механізмів оцінки якості освіти. Вона повинна бути об'єктивною, прозорою та справедливою. Сучасні підходи до оцінювання враховують не лише знання, але й уміння застосовувати їх у реальних ситуаціях, критичне мислення, а також емоційний інтелект і соціальні навички.

Важливим аспектом забезпечення якості є чітка і комплексна система оцінювання, яка має кілька рівнів:

– оцінка освітніх результатів здобувачів – регулярне тестування, контрольні роботи, діагностичні тести для визначення рівня засвоєння навчального матеріалу;

– оцінка процесу навчання – аналіз методів викладання, педагогічних технологій, використання мультимедійних та інформаційних ресурсів;

– оцінка організаційно-управлінської діяльності – аналіз ефективності управлінських рішень, забезпечення матеріально-технічних умов навчання, відповідності освітніх програм сучасним вимогам.

2. Моніторинг якості освітніх послуг

Моніторинг якості освіти в закладі включає регулярну оцінку різних аспектів навчального процесу: стану навчальних планів, умов навчання, якості викладання та методів навчання. Для цього використовуються різні методи, такі як анкетування здобувачів, інтерв'ю з викладачами, аудит навчальних матеріалів та ін. Внутрішнє оцінювання є важливим елементом для моніторингу освітнього процесу в закладі. Це процес, що здійснюється самими закладами освіти, їх адміністрацією та педагогічним колективом. Внутрішнє оцінювання включає в себе наступні аспекти:

– оцінка навчальних програм і курсів на відповідність освітнім стандартам та потребам здобувачів;

– оцінка ефективності застосованих методик викладання;

– оцінка успішності здобувачів та їхнього розвитку на кожному етапі навчання;

– оцінка ефективності роботи педагогічного складу та їхнього професійного розвитку.

Внутрішнє оцінювання дозволяє керівництву закладу оперативно виявляти проблеми та впроваджувати коригувальні заходи для покращення освітньої діяльності.

Зовнішнє оцінювання проводиться незалежними органами або інститутами, що не входять до структури закладу освіти. В Україні такими органами є, наприклад, Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти і Державна служба якості освіти України [13]. Зовнішнє оцінювання зазвичай включає:

– акредитацію навчальних закладів;

– оцінку відповідності навчальних програм міжнародним стандартам;

– моніторинг якості викладання та навчальних результатів за допомогою зовнішніх екзаменаторів;

– оцінку умов навчання та матеріально-технічної бази закладів освіти.

Зовнішнє оцінювання дозволяє забезпечити незалежність і об'єктивність оцінки, а також виявити слабкі місця в освітньому процесі, що потребують удосконалення.

3. Зворотний зв'язок та коригування процесів

Для вдосконалення освітнього процесу важливим механізмом є зворотний зв'язок від здобувачів,

викладачів та інших учасників навчального процесу. Збір і аналіз цього зворотного зв'язку дозволяють вчасно виявляти проблеми та недоліки, коригувати навчальні програми та методи викладання, покращувати умови навчання.

4. Підвищення кваліфікації викладачів

Ключовим елементом забезпечення якості освіти є високий рівень кваліфікації педагогічного складу. Наявність висококваліфікованого колективу педагогів є запорукою того, що здобувачі отримають необхідні знання, навички та компетенції. З цією метою необхідно забезпечити:

- постійний професійний розвиток педагогів шляхом їх участі у тренінгах, семінарах, курсах підвищення кваліфікації;
- систематичне впровадження інноваційних методик викладання, таких як проєктне навчання, інтерактивні методи, використання інформаційних технологій;
- оцінка та моніторинг роботи вчителів на основі результатів навчання здобувачів, з метою виявлення слабких місць і коригування навчального процесу.

Підвищення кваліфікації викладачів через курси, тренінги, участь у наукових конференціях та семінарах дозволяє впроваджувати новітні методи та підходи до навчання, підвищуючи ефективність освітнього процесу.

5. Використання сучасних педагогічних технологій

Удосконалення навчального процесу неможливе без інтеграції нових технологій в освіту. Застосування сучасних педагогічних технологій передбачає:

- використання мультимедійних засобів та інтернет-ресурсів для покращення засвоєння навчального матеріалу;
- впровадження електронних платформ для дистанційного навчання, що дозволяють забезпечити доступність освіти для здобувачів з різних куточків країни;
- впровадження інструментів для інтерактивного навчання (наприклад, освітні програми, які включають відеоуроки, віртуальні лабораторії тощо);
- розвиток критичного мислення через методи колективної діяльності, обговорення, проблемні ситуації та випадки для вирішення.

6. Створення сприятливого соціально-психологічного клімату

Якість освіти також безпосередньо пов'язана з атмосферою, яка панує в закладі освіти. Психологічний клімат, взаємодія між здобувачами, педагогами та батьками впливає на ефективність навчання, мотивацію здобувачів до здобуття знань. Сприятливе середовище можна забезпечити через:

- підтримку психологічного комфорту здобувачів через організацію психологічних консультацій,

розвиток навичок саморегуляції та комунікації;

- створення простору для творчого розвитку здобувачів, заохочення до участі у позакласних заходах, конкурсах та проєктах;
- забезпечення інклюзивної освіти для дітей з особливими потребами, що сприятиме рівним можливостям для всіх здобувачів.

7. Роль адміністрації закладу освіти у забезпеченні якості

Адміністрація закладу освіти відіграє важливу роль у впровадженні та підтримці заходів, спрямованих на забезпечення якості освіти. До основних обов'язків адміністрації відносяться:

- розробка стратегічних напрямків і планів розвитку закладу освіти;
- моніторинг і оцінка якості освітньої діяльності на основі результатів здобувачів, відгуків учителів, батьків та інших зацікавлених сторін;
- забезпечення належного рівня фінансування для підтримки та розвитку інфраструктури закладу;
- організація внутрішнього контролю та самооцінки якості освіти з подальшими коригувальними заходами.

8. Вдосконалення матеріально-технічної бази закладу

Одним з ключових факторів, що забезпечує високу якість освіти, є матеріально-технічне забезпечення навчального процесу. Сучасна інфраструктура має великий вплив на ефективність навчання, тому важливими кроками для підвищення якості є:

- оснащення аудиторій комп'ютерною технікою, мультимедійними засобами навчання, проєкторами та іншими сучасними пристроями;
- створення інфраструктури для дистанційного навчання, включаючи доступ до електронних бібліотек, платформ для онлайн-курсів, інтерактивних класів;
- покращення санітарно-гігієнічних умов навчальних приміщень, комфортних зон для відпочинку здобувачів.

Попри всі зусилля, існує низка викликів, які ускладнюють забезпечення якості освіти в закладах освіти:

1. Різноманіття освітніх потреб і стандартів

В умовах глобалізації та розвитку інформаційних технологій виникає необхідність адаптації освітніх програм до постійно змінюваних вимог ринку праці та технологій. Необхідно забезпечити індивідуальний підхід до кожного здобувача, враховувати його потреби і можливості, що ускладнює стандартизацію освітніх процесів.

2. Дефіцит фінансування

Якість освіти тісно пов'язана з фінансовими ресурсами, які навчальний заклад може використовувати для забезпечення навчальних матеріалів, оновлення обладнання та підвищення кваліфікації викладачів. Дефіцит фінансування створює перешкоди

для впровадження інноваційних підходів до навчання та покращення інфраструктури закладів.

3. Підвищення ролі цифрових технологій

Інтеграція цифрових технологій у навчальний процес відкриває нові можливості, але й ставить виклики для забезпечення якості освіти. Оскільки технології швидко змінюються, важливо забезпечити належну підготовку викладачів і здобувачів до використання новітніх інструментів.

4. Воєнний стан в Україні

Однозначно неможливо складно для закладів освіти забезпечити якість освіти в умовах воєнного стану, враховуючи руйнування інфраструктури, небезпечні умови навчання, кадрові втрати, обмежений доступ, зменшення контингенту здобувачів, на що звертає увагу Любомира Ілійчук [7].

Заклади освіти мають адаптувати політику забезпечення якості освіти, враховуючи ці виклики.

Висновки. Забезпечення якості освіти в закладах освіти є складним і багатограним процесом, включаючи педагогічний, організаційний, психологічний та матеріально-технічний аспекти, що вимагає комплексного підходу та залучення всіх зацікавлених сторін до цього процесу. Важливими аспектами є створення прозорості та ефективної системи оцінки, безперервне вдосконалення освітнього процесу, а також забезпечення високої кваліфікації викладачів і відповідних умов для навчання. У той же час необхідно враховувати сучасні виклики, такі як необхідність адаптації до нових технологій і забезпечення фінансування для підтримки інновацій у навчанні. Тільки при комплексному підході можна досягти високої якості освіти, що відповідатиме вимогам сучасного суспільства та ринку праці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ануфрієва О.Л. Оцінка якості початкової освіти на основі кваліметричного підходу: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Київ, 2000. 18 с.
2. Бобровський М.В., Горбачов С.І., Заплотинська О.О. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. Київ: Державна служба якості освіти, 2020. 240 с.
3. Василюк А., Дей М., Василюк В. (та ін.). Якість вищої освіти: теорія і практика: навчально-методичний посібник / за наук. ред. А. Василюк, М. Дей. Київ; Ніжин: Видавець Лисенко М.М., 2019. 176 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/717657/1/Посібник_якість%20вищої%20освіти.pdf.
4. Гарашук О.В., Куценко В.І. Вища освіта України: траєкторія підвищення її якості. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*, 2015. № 819. С. 381–390.
5. Жумбей М., Омельченко А., Девдюк І. Забезпечення якості освіти у вищій школі: національні стандарти та європейський контекст. *Академічні візії*, 2025. № 39. С. 1–11. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1604>.

6. Зубченко В., Герасименко І., Олянич В. Стратегії забезпечення якості освіти в закладах вищої освіти України на основі Європейських стандартів. *Педагогічна Академія: наукові записки*, 2024. № 13. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14547514>.

7. Ілійчук Л. Забезпечення якості вищої освіти в умовах воєнного стану: результати інформаційно-аналітичних досліджень. *New Inception*. 2023. № 1–2. С. 47–55. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ninc_2023_1-2_7.

8. Кільова Г.О. Якість освіти як ключова категорія менеджменту освіти. *Освіта та педагогічна наука*, 2012. № 5–6. С. 154–155. URL: https://pedagogicaljournal.luguniv.edu.ua/archive/2012/N5-6/article/4/Kilyova_ua.pdf.

9. Кузьмак О. Вдосконалення управління системою якості вищої освіти в Україні. *Економічний форум*, 2022. № 1. С. 66–71.

10. Локшина О. Забезпечення якості вищої освіти в умовах європеїзації України. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика (Серія: педагогічні науки)*, 2018. № 3–4(56–57). С. 127–132. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/NPO_2018_3-4_23.pdf.

11. Лукіна Т.О. Вимірювання й управління якістю освіти: навчально-методичні матеріали. Київ: Експрес-об'ява, 2007. 50 с.

12. Приходько В.М. Моніторинг якості освіти: тезаурус термінів і понять. Харків: Основа, 2017. 96 с.

13. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. (Із змінами, внесеними згідно із Законами № 4574-IX від 21.08.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page3#Text>.

REFERENCES

1. Anufrieva, O.L. (2000). Otsinka yakosti pochatkovoi osvity na osnovi kvalimetrychnoho pidkhodu [Assessment of the quality of primary education based on the qualimetric approach]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv. 18 p. [in Ukrainian].
2. Bobrovsky, M.V., Gorbachev, S.I. & Zaplotynska, O.O. (2020). Rekomendatsii do pobudovy vnutrishnoi systemy zabezpechennia yakosti osvity u zakladi zahalnoi serednoi osvity [Recommendations for building an internal system for ensuring the quality of education in a general secondary education institution]. Kyiv, 240 p. [in Ukrainian].
3. Vasilyuk, A., Dey, M. & Bazilyuk, V. (2019). Yakist vyshchoi osvity: teoriia i praktyka: navchalno-metodychnyi posibnyk [The quality of higher education: theory and practice: teaching-methodical manual]. Nizhyn, 176 p. [in Ukrainian].
4. Garashchuk, O.V. & Kutsenko, V.I. (2015). Vyshcha osvita Ukrainy: traiektoriia pidvyshchennia yii yakosti [Higher education in Ukraine: a trajectory of improving its quality]. *Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic". Management and entrepreneurship in Ukraine: stages of formation and development problems*, No. 819, pp. 381–390. [in Ukrainian].
5. Zhumbey, M., Omelchenko, A. & Devdyuk, I. (2025). Zabezpechennia yakosti osvity u vyshchii shkoli: natsionalni standarty ta yevropeyskyi kontekst [Ensuring the quality of education in higher education: national standards and European context]. *Academic Visions*, No. 39, pp. 1–11. [in Ukrainian].

6. Zubchenko, V., Gerasimenko, I. & Olyanych, V. (2024). Stratehii zabezpechennia yakosti osvity v zakladakh vyshchoi osvity Ukrainy na osnovi Yevropeiskikh standartiv [Strategies for ensuring the quality of education in higher education institutions of Ukraine based on European standards]. *Pedagogical Academy: scientific notes*. No. 13. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14547514> [in Ukrainian].

7. Ilyichuk, L. (2023). Zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity v umovakh voiennoho stanu: rezultaty informatsiino-analitychnykh doslidzhen [Ensuring the quality of higher education in martial law: results of information and analytical research]. *New Inception*, No. 1–2, pp. 47–55. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ninc_2023_1-2_7 [in Ukrainian].

8. Kilova, G.O. (2012). Yakist osvity yak kliuchova katehoriia menedzhmentu osvity [Quality of education as a key category of education management]. *Education and pedagogical science*, No. 5–6, pp. 154–155. [in Ukrainian].

9. Kuzmak, O. (2022). Vdoskonalennia upravlinnia systemoiu yakosti vyshchoi osvity v Ukraini [Improving the management of the quality system of higher education in Ukraine]. *Economic Forum*, No. 1, pp. 66–71. [in Ukrainian].

10. Lokshina, O. (2018). Zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity v umovakh yevropeizatsii Ukrainy [Ensuring

the quality of higher education in the conditions of Europeanization of Ukraine]. *Continuing professional education: theory and practice (Series: pedagogical sciences)*, No. 3–4(56–57). pp. 127–132. Available at: <http://npo.kubg.edu.ua/article/view/181987/181883> [in Ukrainian].

11. Lukina, T.O. (2007). Vymiruvannia y upravlinnia yakistiu osvity: navchalno-metodychni materialy [Measurement and management of the quality of education: teaching and methodological materials]. Kyiv, 50 p. [in Ukrainian].

12. Prykhodko, V.M. (2017). Monitorynh yakosti osvity: tezaurus terminiv i poniat [Monitoring the quality of education: a thesaurus of terms and concepts]. Kharkiv, 96 p. [in Ukrainian].

13. Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 5 veresnia 2017 roku № 2145-VIII. (Iz zminamy, vnesenymy zghidno iz Zakonamy № 4574-IX vid 21.08.2025). [On education: Law of Ukraine No. 2145-VIII of September 5, 2017. (As amended by Laws No. 4574-IX of August 21, 2025)]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page3#Text> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 19.09.2025

УДК 378.147:62-051]:621.01

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.344546>

Леонід Оршанський, доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри технологічної та професійної освіти
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9197-2953>
Володимир Попович, кандидат фізико-математичних наук, доцент
кафедри технологічної та професійної освіти
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7470-6423>
Дмитро Неміров, аспірант кафедри технологічної та професійної освіти
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-0358-2624>

ІНТЕГРОВАНІЙ КУРС “ТЕХНІЧНА МЕХАНІКА” У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

У статті обґрунтовано роль інтегрованого курсу “Технічна механіка” в системі професійної підготовки майбутніх учителів технологій та педагогів професійного навчання. Наголошено, що стрімкий розвиток науки й техніки, цифровізація виробництва та впровадження STEM-освіти актуалізують потребу в якісній технічній підготовці педагогічних кадрів. Зазначено суперечності між вимогами сучасного виробництва та рівнем підготовки педагогів, які часто ґрунтуються на традиційних підходах і застарілому змісті навчальних дисциплін. Підкреслено значення інтеграції природничо-наукових і технічних знань для формування технічного мислення, професійних компетентностей та готовності до роботи в умовах інноваційного розвитку суспільства.

Проаналізовано історичний розвиток курсу “Технічна механіка” у педагогічних закладах вищої освіти, його структуру та змістові зміни. Висвітлено потенціал інтеграції дисципліни з математикою, фізикою, матеріалознавством і технологіями виробництва, а також її поєднання з методичною підготовкою студентів. Доведено, що такий підхід сприяє формуванню системного мислення, здатності застосовувати технічні знання у практичній та педагогічній діяльності, підвищує якість професійної освіти.

Окрему увагу приділено впровадженню інноваційних методів навчання: проєктних технологій, кейс-методу та STEM-підходу, а також активному використанню цифрових інструментів і віртуальних лабораторій. Це забезпечує практико-орієнтовану спрямованість курсу, формування критичного мислення, навичок моделювання, конструювання та організації навчально-виробничої діяльності.

Ключові слова: технічна механіка; інтегрований курс; професійна підготовка; учителі технологій; педагоги професійного навчання; технічна підготовка; STEM-освіта; цифрові технології; компетентнісний підхід; методична інтеграція.

Табл. 2. Літ. 11.